

Hevosten hyvinvointi maatalouden ympäristötukea hakeneilla tiloilla

Helena Jansson¹⁾, Paula Vanhamäki²⁾ ja Anna Mikkola²⁾

¹⁾ MTT/hevostalous, Varsanojantie 63, 32100 Ypäjä

²⁾ MTT/ympäristöhallinta, L-talo, 31600 Jokioinen
email: helena.jansson@mtt.fi; paula.vanhamaki@mtt.fi

Maatalouden ympäristötukeen sitoutuneille ja tuotantoeläinten hyvinvoinnin edistämisen lisätoimenpiteeksi valinneille hevostiloille tarkoitettua hevosten hyvinvointiin liittyvää koulutusta suunniteltiin Maaseutukeskusten liiton toimeksiannosta MTT/hevostalouden yksikössä Ypäjällä. Yksipäiväisten koulutustilaisuuksien järjestelyistä vastasivat maaseutukeskukset. Tilaisuutta varten suunniteltiin hevosten ja ympäristön hyvinvointia kartoittava lomake, jonka osallistujat saivat etukäteen tai koulutustilaisuuden aikana. Seitsemän maaseutukeskuksen järjestämästä tilaisuudesta saatiin täytetyt kaavakkeet. Viisi maaseutukeskusta järjesti hevostiloille oman koulutuspäivän ja kahden maaseutukeskuksen tilaisuudet olivat yhteisiä muiden eläintilojen tilaisuuksien kanssa. Tässä tutkimuksessa on käsitelty hevosten pitopaikkoihin, ruokintaan ja käyttäytymiseen liittyviä kysymyksiä. Vastaukset on tallennettu ja käsitelty MTT/ympäristöhallinnan yksikössä Jokioisilla.

Tilaisuuksiin osallistumisen perusteella päätellen suurin osa ympäristötukeen oikeutetuista ja tukea hakeneista hevostiloista sijaitsee Hämeen ja Satakunnan maaseutukeskusten vaikutuspiirissä. Kainuun tilaisuuteen osallistui hevosilallisia laajalta alueelta Itä- ja Pohjois-Suomesta. Koulutuksiin osallistuneita tiloja oli 133 ja niillä hevosia 1367.

Maaseutukeskusten järjestämässä koulutuksessa mukana olleiden hevostilojen kokojakauma.

Kpl hevosia	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	Yli 30
% tiloista	30.1	40.6	14.3	3.8	6.8	0.8	3.8

Tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että ainakin maatalouden ympäristötukeen sitoutuneilla hevostiloilla hevosten pitopaikan olosuhteet ovat hyvin järjestettyjä. Vastaajat olivat sitä mieltä, että 97 % heidän hevosistaan asui karsinassa, jonka koko on viranomaismääräysten mukainen. Vastausten mukaan 86% hevosista asui hevosen koon mukaisesti väljässä karsinassa. Karsinan koko on tällöin mitoitettu kaavan (2 x säkäkorkeus)² mukaisesti. Huomioitavaa on se, että vastausten perusteella tiloilla oli hyvin vähän käytössä pilttuita, sen sijaan useimmat hevosista asuivat yksittäiskarsinoissa, pihatoissa tai ryhmäkarsinoissa.

Myönteistä tuloksissa on se, että suuri osa hevosista (78 %) ulkoili yhdessä muiden hevosten kanssa. Suurin osa vastanneista (89 %) oli myös sitä mieltä, että hevosten ulkotarhojen maasto on sellainen, että se houkuttelee liikkumaan. Ulkoilualueilla ja laitumilla oli kuitenkin harvemmin käytössä säänsuoja, joten hyvinvoinnin kannalta hevosten sisään vieminen huonolla säällä saattaa olla tarpeen tällaisilla tiloilla. Joillakin hevosista oli havaittu ns. stereotyyppistä käyttäytymistä, jonka syytä ei aina tiedetä. Ulkoiluajkojen lisääminen ja erilaisten virikkeiden antaminen ovat keinoja tällaisten oireiden torjumisessa. Tutkimuksessa mukana olleiden tiloilla ulkoiluajat olivat noin 80 % 1-12 tuntia vuorokaudessa. Suurin osa hevosista (96 %) pääsi kesällä laitumelle, missä lajityypillistä käyttäytymistä on mahdollista toteuttaa. Luonnonlaidunten osuus tiloilla oli pieni (4 %). Luonnonlaidunten osuuden lisääminen on paitsi hevosen elinympäristön viihtyisyyden, myös muun laidunten biodiversiteetin (kasvi- ja eläinlajiston) kannalta suositeltavaa.

Maatalouden ympäristötukijärjestelmän piiriin kuuluvilla tiloilla on tukijärjestelmän piiriin ei-kuulumattomia paremmat mahdollisuudet kehittää toimintaansa paitsi ympäristömyönteiseen, myös eläinten hyvinvoinnin kannalta parempaan suuntaan, koska he saavat ympäristötuen kautta taloudellista tukea ja ohjeistusta. Toisaalta tukijärjestelmään kuulumisen tuo mukanaan lisätyötä esimerkiksi erilaisten asiapapereiden täyttämistä. Tilaisuuden suurin hyöty lienee siinä, että hevosia pitävät henkilöt heräävät pohtimaan hevosten ja ympäristön hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä. Vaikka kysely tuotti paljon mielenkiintoista ja käytäntöön sovellettavaa tietoa, lisää tutkimusta tarvitaan hevosen elinympäristön kannalta tärkeistä ja hevosen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä.